

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

**Directie Voeding,
Gezondheidsbescherming
en Preventie**

**Regulier Overleg
Warenwet**

Bezoekadres
Parnassusplein 5
2511VX Den Haag

T 070 340 7911
F 070 340 5554
www.rijksoverheid.nl

Dossierhouder
Nikki Emmerik
ne.emmerik@minvws.nl
T 070 340 xxxx

Ons kenmerk
Verslag CWG
Milieucontaminanten d.d. 21-
11-2022

Secretariaat ROW
[dienstpostbusROW-
EU@minvws.nl](mailto:dienstpostbusROW-EU@minvws.nl)
www.row-minvws.nl

Verslag van de vergadering van Commissiewerkgroep Milieucontaminanten

Datum : 21 november 2022 (hybride)
Commissie : DG SANTE
Ned. Delegatie : Georgina van den Berg (NVWA)
Marloes Schepens (RIVM)

1. Cadmium in tijgernoten en gecultiveerde paddenstoelen: concept Verordening van de Commissie met betrekking tot cadmium in bepaalde voedselproducten (SANTE PLAN 2022 1614 Rev.0)

De Commissie (Cie) deelt het voorstel met concept maximumgehalten (ML's) van cadmium in gecultiveerde paddenstoelen en tijgernoten. Een lidstaat (LS) stelt voor om te onderzoeken of er substraat beschikbaar is dat minder contaminanten bevat, zodat de paddenstoelen mogelijk minder worden blootgesteld aan cadmium. De sector heeft hier nog niet op gereageerd. Daarnaast vraagt een LS om een blootstellingsberekening, zodat kan worden onderzocht hoeveel deze paddenstoelen bijdragen aan de totale blootstelling aan cadmium. De Cie geeft aan dat de ML-aanpassing geldt voor paddenstoelen die zelden geconsumeerd worden en EFSA hier maar beperkte data over beschikbaar heeft. De gegevens die er zijn, laten zien dat deze 'bijzondere' paddenstoelen nauwelijks bijdragen aan de totale blootstelling. Morilles behoren bij de wilde paddenstoelen en daar is geen ML-verandering voor voorzien.

De Cie geeft aan dat een ML van 0,15 mg/kg al bestond voor een aantal paddenstoelen en het daarom niet logisch is om een lagere ML voor te stellen wanneer extra paddenstoelen aan die bestaande groep worden toegevoegd. Bovendien geeft de Cie aan dat de discussie hier enkel gaat om paddenstoelen die zelden worden geconsumeerd, en dat het complex en niet gewenst is wanneer er voor elke soort paddenstoel een ML wordt vastgesteld. De Cie heeft de voorkeur om de bestaande groep uit te breiden met andere (zeldzame) soorten.

Een LS maakt zich zorgen om de cadmiumblootstelling in het algemeen en wil liever dat er eerst gekeken wordt of de cadmiumconcentratie via de groeiomstandigheden (substraat en kunstmest bijvoorbeeld) beïnvloed kan worden. Bovendien verwacht de LS dat de consumptie van paddenstoelen toe zal nemen en fungeert als vleesvervanger. Ook al bevestigen andere LS dit punt, de meeste LS hebben liever niet allerlei verschillende ML's voor paddenstoelen. De Cie geeft aan dat op basis van de EU-data 0,15 mg/kg redelijk is en bevestigt de gedachte dat de consumptie van paddenstoelen mogelijk zal toenemen, maar benadrukt dat het in deze discussie om zeldzame en dure paddenstoelen gaat en daarom niet verwacht dat deze paddenstoelen sterk zullen bijdragen aan de vervanging van vleesconsumptie. Bovendien nemen sommige paddenstoelen nu eenmaal makkelijker cadmium op, waardoor de groeiomstandigheden er waarschijnlijk weinig effect op hebben.

Ook voor tijgernoten wordt een ML-verhoging voorgesteld. Tijgernoten worden volgens de wetgeving onder radijs geclassificeerd, maar nemen makkelijker cadmium op dan andere producten uit de radijsgroep. Tijgernoten zijn een uitzondering qua plantmorfologie vergeleken met de andere gewassen in de groep. Een LS geeft aan geen voorstander te zijn van een ML-verhoging, ook niet voor tijgernoten. De Cie benoemt dat wanneer ten tijde van de vaststelling van de cadmium ML voor radijs meer gegevens beschikbaar waren geweest voor tijgernoten, toen al een hogere ML voor tijgernoten zou zijn vastgesteld en legt uit dat ML's in eerste instantie vaak op algemeen groepsniveau worden vastgesteld.

De ML-voorstellen zullen voor stemming worden voorgedragen bij de SCoPAFF. Dit zal waarschijnlijk in februari of april 2023 zijn.

2. Anorganisch arseen in vis en andere zeevruchten: verzamelen van extra monitoringdata tot 31 december 2022

Tijdens de SCoPAFF in oktober 2022 zijn ML's voor anorganisch arseen vastgesteld voor een aantal producten. Voor 'vis en andere zeevruchten' was meer tijd nodig, zodat extra monitoringsdata meegenomen kunnen worden. Deze data kunnen ingediend worden bij de Cie tot 31 december 2022. De Cie vraagt LS om dit ook aan stakeholders te melden. In 2023 zal de discussie dan hervat worden.

Een LS geeft aan dat een project gaande is hiervoor, maar dat deze data pas in 2023 beschikbaar zullen zijn. De Cie geeft aan dat dergelijke data mogelijk later meegenomen kunnen worden ter verdere verfijning van de ML's, maar dat het eerste voorstel op basis van de data uit 2022 zal zijn.

3. Nikkel:

- a. Concept Verordening van de Commissie met betrekking tot nikkel in bepaalde voedselproducten (SANTE PLAN 2022 10132 Rev.0)**
- b. Concept Uitvoeringsverordening van de Commissie, waarbij Verordening (EC) No 333/2007 gewijzigd wordt met betrekking tot monsternamen en analyse van nikkel in voedsel (SANTE PLAN 2022 1627 Rev.0)**
- c. Concept Aanbeveling van de Commissie voor monitoring van nikkel in voedsel (SANTE PLAN 2022 1628 Rev0).**

De Cie licht de EFSA-publicatie over de risicobeoordeling van nikkel in voedsel en drinkwater toe. Daaruit blijkt dat er voor de chronische blootstelling aan nikkel overschrijdingen van de toxicologische grenswaarde mogelijk zijn voor een aantal leeftijdsgroepen. Voor de acute blootstelling aan nikkel geldt een mogelijke overschrijding van de toxicologische grenswaarde alleen voor nikkel-sensitieve personen. Bepaalde voedselproducten zijn met name relevant in de blootstelling aan nikkel. Daarom zijn wellicht niet voor alle producten ML's nodig.

De concept ML's voor nikkel in voedsel worden besproken. De discussie gaat onder andere over de vraag of ML's vastgesteld dienen te worden voor brede productcategorieën of juist voor specifieke producten. Een LS geeft aan dat nu met name ML's worden voorgesteld voor producten die veel geconsumeerd worden, terwijl sommige specifieke producten juist hogere niveaus laten zien, maar daar weinig data beschikbaar over is. De Cie stelt een conservatieve benadering voor met betrekking tot producten waar weinig data over is; deze ML's kunnen in eerste instantie wat ruimer worden vastgesteld, en wanneer noodzakelijk kunnen deze in de toekomst altijd nog worden verlaagd. Tegelijkertijd benoemt de Cie liever niet allerlei hoge ML's te willen vaststellen, met oog op consumentenbescherming.

Een LS geeft aan dat er geografische verschillen kunnen zijn in de hoeveelheid nikkel in voedsel en wil daarom liever ML's voor de algemene productcategorieën vaststellen; voor producten speciaal voor kinderen en voor producten met hoge gehalten. De LS krijgt steun van een andere LS en stelt voor om ook meer productcategorieën in de 'aanbeveling voor monitoring' op te nemen, zodat meer data beschikbaar komen. De Cie geeft aan dat in vorige werkgroepvergaderingen de eventuele geografische verschillen besproken zijn, maar suggesties welkom zijn.

Nederland vraagt zich af of het nodig is om ML's voor te stellen voor al de productgroepen uit het Cie-voorstel. Nadat de EFSA-opinie opnieuw is bekeken, lijken alleen mogelijk risico's voor kleine kinderen te zijn, en bij volwassenen zou alleen zorg zijn voor overgevoeligheidsreacties bij nikkel-sensitieve personen. De verwachting is dat deze personen zelf goed weten welke producten zij moeten vermijden, en dat die problemen niet worden ondervangen door ML's vast te stellen. De prioriteit zou in eerste instantie met name moeten liggen op voedsel specifiek voor baby's en kleine kinderen. De Cie reageert dat het voorstel ML's omvat voor de

belangrijke bijdragers aan de blootstelling en dat deze producten ook van belang zijn voor de blootstelling van kinderen. Voor de meeste van deze producten zijn momenteel voldoende data beschikbaar, dus kunnen ML's worden voorgesteld.

De rest van de voorstellen worden doorgenomen;

- Voor de meeste (2/3) Nationale Referentie Laboratoria blijkt de LOQ voor het vaststellen van nikkel in bepaalde producten specifiek bestemd voor kinderen (namelijk fruitsappen en -nectars, en groentesappen) 0,10 mg/kg. Hierom dienen de concept ML's voor deze productgroepen te worden verhoogd.
- Voor noten wordt voorgesteld om twee groepen te maken, omdat sommige noten makkelijker nikkel opnemen dan andere, bijv. cashewnoten.
- Voor de wortel- en knolgewassen wordt een ML voorgesteld die ook aardappelen omvat.
- Voor bladgroenten wordt de hogere ML voor andijvie voorgedragen, zodat meer algemene grote productgroepen worden gevormd.
- Sojabonen hebben een hogere ML nodig dan de andere oliehoudende zaden en vruchten.
- In geval van granen worden alleen ML's voor het ruwe product voorgesteld. De Cie geeft aan dat in geval van bereide en verwerkte graanproducten processingfactoren moeten worden toegepast.
- Er is weinig data over nikkel in donkere chocolade, waardoor men zich afvraagt of de ML voor chocola wel voor de algemene groep moet worden gesteld of alleen voor melkchocolade. Een LS benoemt dat in 2018 een onderzoek is verricht naar nikkel in verschillende soorten chocolade en geeft aan dat dit mogelijk informatief kan zijn. De Cie geeft aan dit onderzoeksrapport graag te ontvangen en benoemt in geval van chocolade liever niet met processingfactoren te werken.

De (nieuwe) aanbeveling tot monitoring van nikkel wordt uitgebreid met een aantal productgroepen (onder andere thee, chocola en ontbijtgranen) waar meer data over nodig is en een belangrijke bijdrage leveren aan de blootstelling. Omdat een aantal ML's nu voor algemenere groepen worden voorgesteld, worden juist specifieke producten toegevoegd. Zeewier wordt ook toegevoegd, met de opmerking dat het soort zeewier ook gerapporteerd dient te worden en vermelding van droog- of natgewicht.

Aan EU Verordening 333/2007 zal een extra paragraaf worden toegevoegd waarin staat vermeld dat wanneer roestvrijstalen attributen tijdens monsternamen of analyse worden gebruikt, dit van invloed kan zijn op het analyseresultaat, en er hierom geen ijzer of roestvrijstaal gebruikt mag worden bij monsternamen voor nikkel. Verder wordt ook een aanbeveling voor de LOQs van nikkel toegevoegd.

De Cie geeft aan dat LS nog commentaar op het voorstel kunnen indienen voor 9 december. Het is de bedoeling dat komend jaar nog een stakeholder consultatie wordt georganiseerd.

4. Zware metalen in zeewier – 2022 WHO rapport

De WHO heeft recent een rapport gepubliceerd over de voedselveiligheid van zeewier, waarin arseen en jodium als grootste risico's zijn aangemerkt. De hoogte van de mogelijke contaminatie hangt onder andere af van de omgeving, het soort zeewier, de leeftijd van het zeewier en de bereiding. Verder omvat het rapport een overzicht van nationale en regionale limieten die in diverse landen worden gehanteerd. De Cie toont dit overzicht en heeft ook een overzicht gemaakt van de consumptieadviezen die in verschillende LS worden gegeven. De Cie vraagt de LS hoe we nu verder zullen gaan en benoemt dat EFSA dit jaar de blootstellingsberekeningen zal afronden, maar zij heeft aangegeven dat de aanbeveling tot monitoring (voor een aantal soorten zeewier) nog maar weinig data heeft opgeleverd. Zeewier is echter een duurzame voedselbron, waardoor deze steeds aantrekkelijker is en de consumptie zal toenemen. Het is daarom volgens de Cie wenselijk dat er ML's komen. De Cie verwacht dat het vaststellen van een nieuwe aanbeveling tot monitoring weinig verandering zal brengen, en stelt als vervolgstap voor de discussie over ML's in zeewier in de werkgroepvergadering te starten zodra het EFSA-rapport met de blootstellingsberekeningen is afgerond.

Er wordt door een LS opgemerkt dat het belangrijk is bij datarapportage te vermelden of het om gedroogd of vers zeewier gaat, en benoemt dat dit veel effect kan hebben op het 95ste percentiel van de concentratiedata (P95), met name wanneer maar weinig data beschikbaar is.

Een LS merkt op dat de pesticidewetgeving een MRL voor kwik in algen bevat, welke gebaseerd is op vers gewicht en het verwarrend zou zijn wanneer een ML dan weer op drooggewicht is gebaseerd, hetgeen nu het geval is bij de concept ML voorstellen voor nikkel. De Cie geeft aan dat de meeste monitoringsdata over nikkel door LS in drooggewicht was aangeleverd, en het conceptvoorstel daarom is vastgesteld op basis van drooggewicht. De Cie verwacht niet dat de pesticidewetgeving zal worden aangepast, en benoemt dat men het drooggewicht ook kan berekenen op basis van het vers gewicht.

Een LS merkt op dat zij problemen verwacht rondom het vaststellen van een ML voor jodium in zeewier, omdat veel jodium tijdens de bereiding (spoelen en koken) verloren gaat.

Een LS benoemt dat aanbeveling 2018/464 ook betrekking had op halofyten, omdat deze in hoge mate zout accumuleren en vraagt of daar ook een overzicht van beschikbaar van is. De Cie geeft aan dat weinig data over halofyten is aangeleverd door LS, onvoldoende zelfs om een ML te kunnen vaststellen.

5. Acrylamide – de ontvangen feedback op de questionnaires wordt besproken in relatie tot:

- a. Discussie over de review van bestaande referentieniveaus**
- b. Discussie over welke voedselproducten referentieniveaus dienen te krijgen en over de hoogte van deze referentieniveaus**
- c. Discussie over welke voedselproducten maximumgehalten dienen te krijgen en over de hoogte van deze maximumgehalten**

De Cie heeft een samenvatting gemaakt van de uitgebreide informatie die uit LS is opgehaald via de questionnaires en loopt deze langs. Ook noemt de Cie dat de huidige (B)ML voorstellen zijn gebaseerd op data uit 2016-2019, en dat data uit 2021 en 2022 inmiddels ook beschikbaar zijn. De huidige Verordening (EU) 2017/2158 met referentieniveaus, ook wel benchmark levels (BML) genoemd, is vanaf april 2018 van toepassing. Er wordt gekeken of de dataset gesplitst kan worden in 2016-2018 en 2019-2022, ofwel voor en na het van toepassing worden van de acrylamide Verordening, zodat het effect van de risicobeperkende maatregelen kan worden bekeken.

De Cie meldt dat wanneer er ML's komen, het belangrijk is dat er duidelijke definities van de productcategorieën komen (die het liefst op 1 lijn liggen met de ML's voor glycidylesters en 3-MCPD-esters), vanwege mogelijke juridische consequenties. Hetgeen minder van belang is in geval van BML's. Ook zal het guidance-document moeten worden geüpdatet.

Er volgt discussie over de omschrijving van een aantal productcategorieën. Voor de productcategorie brood is een betere omschrijving nodig, waaruit duidelijk wordt dat het alleen van toepassing is op brood in het algemeen, en speciale broden daar niet onder vallen. Acrylamideniveaus in brood zijn weliswaar lager dan in speciaal brood, maar brood wordt veel geconsumeerd en daarom zijn daar ML's nodig.

In geval van de productcategorie ontbijtgranen moet duidelijk worden dat het gaat om granen die verhit zijn geweest, aangezien acrylamide juist in granen zit die een hitte-behandeling hebben ondergaan.

De Cie benadrukt dat het mixen van verschillende (niet conforme) batches om een batch conform wetgeving te krijgen, absoluut niet mag, en dus ook niet bij acrylamide. De Cie legt uit dat als een batch conform de ML is, maar niet conform de BML is, de follow-up actie dan moet zijn dat de producent wordt achterhaald en daar het productieproces verder moet worden getoetst aan EU Verordening 2017/2158.

Er wordt verder gediscussieerd over het feit dat het inmiddels om een gevarieerd aantal producten gaat, waardoor het lastig is om alles te specificeren en in

categorieën onder te brengen. Een LS stelt voor om meer algemene productgroepen te maken, en krijgt bijval van een aantal andere LS. De consequentie daarvan is wel dat er dan hogere ML's zullen zijn. Een andere optie die werd genoemd was om alleen ML's te stellen voor producten met de hoogste acrylamidegehalten en BML's voor de meer specifieke producten.

Vervolgens wordt gesproken over het feit dat handhaving op (ML voor) acrylamide lastig is wanneer het gaat om producten op de markt die nog niet voor directe consumptie zijn en nog een bereidingsstap van de consument moeten ondergaan. Acrylamide zit vooral in bereide (verhitte) producten en er kan veel verschil zitten tussen de bereidingen die toegepast worden, welke tot verschillende acrylamideniveaus kunnen leiden (bijvoorbeeld bij frietjes). De vraag is of het stellen van ML's voor dit soort producten mogelijk is.

De Cie verwacht dat nog een aantal overleggen nodig zijn voordat dit onderwerp is afgehandeld. In het huidige overleg ging de discussie vooral om duidelijkheid over de productcategorieën en de vragen van LS. De volgende meeting zal gaan over de specifieke hoogte van de (B)ML's. De Cie geeft aan bezig te zijn met een 'one-pager', die in het SCoPAFF bediscussieerd kan worden, en noemt dat mogelijk een werkgroepvergadering over alleen acrylamide zal volgen.

6. Glycidyl esters en 3-MCPD-esters

- a. Discussie over welke voedselproducten maximumgehalten dienen te krijgen en over de hoogte van deze maximumgehalten in relatie tot de ontvangen feedback op de questionnaires**
- b. Discussie over de handhaving van voedselproducten waarvoor geen ML's is vastgesteld**

De Cie heeft een samenvatting gemaakt van de uitgebreide informatie die via de questionnaires uit LS is opgehaald en loopt deze langs. De Cie noemt dat de huidige ML-voorstellen zijn gebaseerd op monitoringdata uit 2009-2019 (met name data over plantaardige oliën en vetten) en er inmiddels meer recente data beschikbaar is (2019-2021) waarnaar gekeken kan worden. Op grond daarvan kan ook het effect van de bestaande ML's voor glycidylesters in plantaardige oliën en vetten worden bekeken.

Volgens de Cie is een herziening van ML's in babyvoeding sowieso nodig, omdat deze naar verwachting omlaag kunnen.

Er wordt voorgesteld om ML's niet te baseren op het vetpercentage van producten, omdat emulgatoren ook een bron van vetzuuresters kunnen zijn. Ook kunnen ML's beter niet (alleen) voor de grondstof worden vastgesteld, omdat het vaak niet duidelijk en/of bekend is welk vet (waarvoor verschillende ML's gelden) in een eindproduct is gebruikt en daarom niet goed kan worden omgerekend. Bovendien kan de bereiding ook een rol spelen in de concentratie vetzuuresters in een product. De Cie stelt voor om voor sommige producten een ML vast te stellen en voor andere producten nog niet, omdat veel variatie binnen de productgroep zit en nog weinig data beschikbaar is om een ML op te baseren. Voor een aantal producten is ook een aanbeveling tot monitoring nodig. Dit onderwerp zal in de SCoPAFF verder worden besproken.

7. Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen (PAKs) in thee, kruidenthee en oplos (kruiden)thee

Dit onderwerp is naar aanleiding van een opmerking uit Nederland eerder besproken in de Commissiewerkgroep van 28 juni 2022. Eerder werd gedacht dat geen overdracht van PAKs zou plaatsvinden vanuit (kruiden)thee naar het theewater, maar uit recente wetenschappelijke artikelen blijkt dat wel overdracht mogelijk is. De Cie heeft nog geen voorstel op papier kunnen zetten, maar nodigt LS uit om hun ideeën hierover te delen. De volgende keer wordt dit onderwerp verder besproken.

8. AOB

Een LS vraagt naar de stand van zaken met betrekking tot het werkprogramma van de Europese referentielaboratoria (EURL) voor het komende jaar, omdat deze normaliter eind september beschikbaar is. De Cie geeft aan dat het werkplan vanwege nieuw aangebrachte kaders vertraagd is en in 2023 beschikbaar zal zijn. Om de continuïteit te behouden is om een informele versie gevraagd. De Cie geeft aan dat de werkprogramma's tot 2018 op de SANTE-website staan, en de andere nog gepubliceerd zullen worden.

Den Haag, december 2022